

які серед даної нації мають більшість, відмовляла б національного затвердження кандидатам інших партій.

Про Краєвий Виділ законопроект Старжинського постановляв, що він повинен складатися з 8 членів (досі 6), з яких 2 повинні бути українці. Але тільки одного з них вибирали б самі українські послы; другого вибирав би цілий сейм, отже його вибір був би залежний від поляків.

Ще в законопроекті Старжинського й інші постанови, які мають на меті збереження панування польської шляхти в краю, як про податкові пільги для поміщиків у порівнянні з селянами при податках на громадські справи, про повітові ради, про розширення компетенції сейма і Краєвого Виділу і т. и.

На засіданні комісії українські члени комісії д-р Кость Левинський і д-р Іван Махук, до яких прилучився також московський посол в старокурській фракції д-р Михайло Король, заявили, що на постанови законопроекту, які виходять поза межі виборчої реформи, ніяк не згодяться, а що до самої виборчої реформи, то озвучили свої мінімальні домагання в отих 10 пунктах:

І. Означення числа або процентного відношення польських і українських мандатів, при чому число українських мандатів повинно складатися, що найменше одну третину, і забезпечення тих мандатів через національну одномандатову округу.

II. Українські послы повинні творити разом українську національну репрезентацію, яка самостійно вибрала б українських членів Краєвого Виділу, сеймових комісій і т. д.

III. Число вірлістів не повинно бути збільшене, а крім того повинно бути забезпечений вірлістий голос для ректора будучого українського університету.

IV. Для тих громадян більших міст, що тепер не мають виборчого права, повинна бути утворена курія допосвячених, в якій тільки вони мали б голос.

V. В курії сільських громад треба збільшити число мандатів, маючи на увазі переважно селянський характер краю.

VI. Пільговість виборчого права в курії сільських громад повинно скасувати.

VII. Однорічну осілість по містах і дворічну по селах як умову виборчого права повинно одкинути; виставити осілости піврічної.

VIII. Укріплення теперішньої виборчої реформи не повинно робити, бо вона є тільки перехідним станом між теперішнім виборчим законом і справжньою демократичною виборчою реформою.

IX. Число українських членів Краєвого Виділу 2 на 8 не вдовольняє українців; крім збільшення того числа вони домагаються також урядуючого заступника маршалка.

X. Вибір усіх українських членів Краєвого Виділу та їх заступників повинні переводити самостійно українські послы.

Ці домагання українські послы виставили вже в останній сеймовій сесії. З огляду на те, що Старжинський у своїм законопроекті не звернув на них ніякої уваги, українські послы в окремій заяві заявили, що не вважають можливим вести над тим законопроектом дискусію,

оставлять внесення, щоб відіслати його для переробки до субкомітету, а коли їх домагання не буде прийняте, не братимуть дальшої участі в нарадах комісії.

Польська більшість комісії, як уже сказано, не хотять доводити до сесії українських членів комісії вносивши їх бажання. Законопроект відіслано до субкомітету, який має надіати до кінця листопада нов. ст. подати комісії звіт про свою працю.

Тимчасом польські партії будуть вести між собою переговори щодо законопроекту, а коли вже порозуміються між собою, тоді мають почати переговори з українцями.

Та органи всіх польських сеймових партій уже тепер заявили, що українські домагання „переходять міру“ і „в цілому ніяк не можуть бути прийняті“.

Словом, справа виборчої реформи до гаяцького сейму тільки проволікається, а при тім нема надії, щоб вона принесла важніші корисні зміни для широких народних мас і з окрема для українського народу.

М. Лозинський.

Користна робота.

В Полтаві з 21 сент. засідає з'їзд повітових статистиків. Зібрано з'їзд на те, щоб обміркувати питання, зв'язані з роботою, яку недавно в доручення губернської земської управи розпочали повітові статистики. З'їзд протриває 10—14 днів.

Робота розпочата полтавським земством остільки користна і потрібна, що про неї варто сказати кілька слів.

З доручення губернської управи по всій полтавській губ. під приводом повітових статистиків робиться тепер учет земель. Мета цього учота подвійна.

1) За допомогою планів і купчих документів на право володіння землею вяснити кількість землі у кожного господаря. В останні роки без цього учота коло 180 тисяч десятин землі ліпалося необложеними казенними і земськими зборами... З окремих повітів найбільша цифра необложених земель падає на переяславський повіт, на долю якого по приблизному підрахунку випадає не більше, не менше, як 32,000 десятин необложеної землі...

2) Другою метою являється сучасна необхідність розподілити землі кожного села і кожного господаря „по угодьям“ і підвести їх під ті форми доходності, які недавно розробили і уклали статистичне бюро полт. губ. земства, маючи на увазі закон 10 юня 1893 року. За цим закон говориться про обложення земель налогом не по їх номінальній вартості, а по тій доходності, яку вони приносять...

Роботу статистичного бюро варто признати тепер часом і користною через те, що теперішній селянський наділ дуже поменшувалися і обложення їх налогами по вартості частогусто було несправедливим. Скільки десятків літ тому, коли наділи доходили в середнім до 7—8 десятин, кожний наділ землі міг мати в собі і доходні і недоходні шматки, бо завжди він лежав в скілько руках. А тепер, наділи у бідніших селян переважно попадаються в 1/2—1 десятина, вони, звичайно, не можуть уже бу-

ти в скількох руках і необхідно лежать в однім куску і в одній рупі. Виходило так, що двоє селян могли мати,—скажемо,—по 1 десятині поля. В одного десятина буде в гарній квіці, а у другого в пісках або котьомбах. Номінально вартість обох десятин однакова. Але ясно, що однаковий наділ в таких випадках являється несправедливим. З доброї десятини перший господар буде мати 12—14 кіп гарного збіжжя, а другий в кепській землі, дай Воже, щоб потягнув 4—5 кіп ще гірш кепського хліба... Ось через що роботу статистичного бюро, направлену на досягнення найбільш совісного і справедливого обложення земель налогами, обложення не по числу десятин, а по їх вартості,—слід привітати, як роботу вчасну і користну. Селяне подякніпринюсних повітів, в яких найбільше малоокопаних, а то і зовсім „непокопаних“ земель, з радістю відгукнулись на цю роботу земства. Важно ще і те одмити, що досі козаці і селянські землі оплачувалися по окладних листах, які писалися тільки по одному на цілу громаду, були масовими. Окремі окладні листи видавалися тільки на землі дворянські і куплені у банків. В сільських громадах розписку межі окремими господарями робили сільські писарі.

Звичайно, що з цього боку селянську бідноту частогусто було скривджено. Не могла підморгоричити писаря і несли більші оклади як вживіші хазяї—куми та свати писарів.

Після нової розписки неправди на під ґрунті самі собою повинні зникнути... Платати будуть заповняти відомостями по такому плану, що з них буде видно наділ по генеральному межуванню, сямьове роздроблення наділа і фактичне, теперішнє, володіння шматками наділа (визначеного в генеральній межуванні).

Всі землі будуть відзначатися по таких категоріях: а) садби; б) монополянські і плантації; в) пашні; г) сіножаті; д) ліса; е) лози і корчі, не врослі болота. Окремо відзначається земля під дорогами, водою, ярами і під голими болотами...

Щиро вітаючи цю роботу полтавського земства, можемо тільки пожартувати, що серед повітових статистиків полтавськ. губ. є скільки людей, мало підготовлених до статистичної роботи (земський фершал, бувш. ротний фершал). Тяжко сподіватися, щоб ці люди, при всій їх честивості і старанні, змогли арозуміти як слід і вивопити цю роботу. Не завадило б губ. стат. бюро дати їм на поміч людей, більше підготовлених до статистичних праць...

За приводом полтавського земства таку саму роботу намітило і земство чернігівської губ. Прийманий приклад...

Це вже друга робота полтавського земства, на яку варто б звернути увагу і йти слідом і іншим земствам.

Торік в Полтавщині зроблена була подвійно-господарська земельна перепись. Вона виявила скільки півнячих пашань нашого часу:—1) „краще“ і чисельність людей в губ.; 2) матеріальний стан господарів; 3) процентне розподілення посівів хліба. Останнє питання служило підготовляючим ґрунтом до сьогорічної роботи. Вона найкраще в'ясує доходність господарств і разом з тим покаже систему в роботі земства.

Можна шире побажати, щоб і в інші

земства пішли слідом за полтавським. Повітові ж статистики Полтавщини повинні дуже обережно відноситися до своєї роботи, бо історія господарських переписок в Росії дає гарні приклади тому, на що часто сходили користні заміри в цій сфері.

Нап селянини через історичні умови довго ще буде розуміти під словом налог—неоплатне здарство і не легко згодяться розкрити доходність свого господарства.

Це треба пам'ятати.

А. Сокольський.

ПО РОСІІ.

— В міністерстві закордонних справ. Недавно в міністерстві закордонних справ обдулася нарада міністрів про декларацію російського уряду в приводу війни між Турцією та Італією. На нараді була присутня міністерства військового та морського. Редакція декларації вже вироблена, і незабаром її буде оповіщено. В декларації визначено строк стоянки в російських портах кораблів заїгеросованих держав. Російським підданним наказується придержуватися цілковитого нейтралітету. (Р. В.)

— В Петербурзькій університеті. Рада петербурзького університету клопочеться перед міністром народньої освіти про те, щоб було оповіщено конкурс на три вільні кафедри на юридичному факультеті: по фінансовому праву, по громадянському праву і по міжнародному праву. Разом з цим подано мотивоване прохання про те, щоб при петербурзькому університеті оставили на даді професора Пєрґаментта. В цьому проханні визначені всі заслуги Пєрґаментта перед університетом. (Р. В.)

— Од'їзд милосердних сестер. Незабаром відіде в Петербурґа на місце війни перший гурток милосердних сестер. Сестри їдуть з перевізничним матеріалом і лікарськими знаряддями. Частина їх їде в італійську армію, а друга—в турецьку. Між ними— княжна Вадбольська, що вєлавила своїм багатством і вродом. (Р. У.)

— Нові правила про винаходи. Міністерство торгу подає в Державну Думу проект правил про примусове „отчужденіє“ привилей на всякі винаходи. Крім того міністерство має на увазі завести такий порядок, щоб винаходець і його перший послідовник мали право клопотатися про додержання винаходу в секреті в інтересах державних і громадських.

— Націоналістична декларація монархістів. Депутація від монархістських організацій подає Коковцеву свою поширену декларацію по національному питанню. Ця декларація—об'єднана праця представників с. р. н. палати Арханґела Михаїла, руського зібрання і всеросійського національного союзу. Представники націоналістів не прийшли на останню нараду, коли мали підписати останню редакцію записки. Під текстом її мають підписи Маркова 2-го і гр. Коновніцина, як представників с. р. н., Пурішкевича, як депутата палати Арх. Михаїла, і ген. Вілєва, як представника руського зібрання. Крім того до записки прилучилися по телефону із Москви прот. Восторгов, як уповномочений од московського монархістичного зібрання. Еврейська частина записки вироблена Пурішкевичем,

фінляндським —бувшим редактором фінляндської газети, теперішнім редактором „Світа“, Баженовим, а польським—Замисловським. В записці зазначено, що представники російських національних монархістських організацій вважають за свій громадянський обов'язок повідомити раду міністрів і її нового предісидателя про те, що вони одностайно постановили. Записка має не тільки програмний характер, але й 6 пунктів обвинувачення по адресі уряду, Столипіна й Щегловітова. (Р. У.)

— Оборона батога. Уфимська городська дума постановила одібрати у городських візників батоги і інші знаряддя, якими підганяють коней. „Годуй коня озсом, а не батогом“— така була думка у думи. Проти такої постанови думи повстав губернатор і скасував її. Губернське присутствіє, скасуваючи постанову думи, подає до цього інтересний мотив: батоги у візників—це знаряддя їх ремесла і коли їх одняти у візників, то буде на перешкоді їх праці. З другого боку дума не має права видавати які-небудь заборони в межах користування промисловими знаряддями. (Г. М.)

— Декларація прем'єра. Кажуть, що на першому засіданні ради міністрів Коковцев скаже промову, в якій зв'являть найбільшчі перспективи в межах внутрішнього управління. На цьому засіданні буде вирішено, чи буде виступати Коковцев 15 октябрю, при одкритті 5 сесії Держ. Думи, а декларацію по внутрішній політиці. Кажуть, що між членами кабінета мається дві точки. Меншість стоїть за декларацію, яка обтововала б націоналістичну політику. Більшість стоїть за те, що виступати поки що з такою декларацією невчасно. Кажуть, що думку останніх поділяє й сам Коковцев. (Р. У.)

— Продаж невоги. В контору еміґраційного бюро в Лодзі прийшла дівчина 16 років, Казміра Г. і стала прохати оборотити її од тітки, що хоче продати її торговцям з-вм торговаром. Г. робила в одному магазині в Островці, радомської губернії; звідти її викликала тітка в Лодзь, обіцяючи їй гарну роботу. Приїхавши в Лодзь, дівчина незабаром догадалася, що її хочуть продати в дім роспуста. До тітки прийшли два судейсьори і почали торгуватися, й давали за неї тітки 600 карб. Дівчина підслухала це і втекла в організаційне бюро і продала захистити її. Тітку, обох судейсьорів і власницю дому роспуста арештовано. (У. Р.)

— Всіні звістини. В Москві, в університеті Шаяновського розпочали на академічному одділі лекції. Записалося до цього часу—800 душ. Записування йде й далі.

— В культурах Держ. Думи говорять, що поки що Родзянко—єдиний кандидат в предісидаті Думи при нових виборах, які мають одбутися на другому засіданні Думи. Капустві, кажуть, одмовились бути товаришом предісидателя, і на його місце стане Глібов 2-й, октябрств. (Р. У.)

— У Варшаві через дорожнечу на харчеві продукти почалася агітація проти єврей-продавців. Побільшились напади на євреїв. Нєдавно в день єврейського свята Йом—Кипура зроблено напад на єврейський молл-

Про потребу стилю в домашньому житті.

(Київськ.).

Я кавав, що поляки звернули увагу на народ й народню шпугу й підняли її на висоту інтелігентної культури.

Ми українці на звернений погляд ніби навіть далеко демократичніші за поляків. Драматичні пьєси в нас ультрадемократичні. Копіяція демократичну мужицьку дїєвність навіть з горілкою й танцями. Але наші драматурги й не помітили як дїйшла до крайнього вульґаризму й тепер уже й критика й громадянство мусять боротися рїшуче з цєю не стільки мужицькою, скільки хамською ідеалізацією, також не стільки українських, скільки „малоросійських“ пьєс і групи. Зле зрозумілий демократизм перейшов, особливо у молоді, в якийсь фетишизм до мужика, і завдяки цьому безкритичному фетишизмові стали ідеалізуватися, не віни стільові сторони життя мужицького, а шось инше, часто чуже йому, брудне, наносне. Часто такі українці балакають мовою не українською й не московською, а спеціальною мовою сільських верхочапів, котрі сплукують ся говорити до панів по „расейському“. Робочих виводять в пьєсах та оповіданнях часто без відповідного стилю й ідеалізація їх як раз іде з найбільш негодяного боку. Таке безкритичне відношення до мужиків і робочих—ідеалізація ефемерних з'являч і нехтування українських традицій, та стилю, відбивали дуже погано на літературній мові навіть такого сильного, експресивного письменника, як Винниченко. А взагалі в літературі не зачеплено, що найменше 90 проц. рїжних сторін дуже інтенсивного духовного життя мужика-селянина. Мужичок тягнеться до земельки от і все про що здебільшого пишеться в пьєсах. В одних авторів виходить так, що мужичок—то майже хам (Челпан у Горького), у других знову помітне ідеалізування голодного мужика, але мало де виве-

дено мужика, як носителя культури й охранителя тисячелїтніх традицій.

Хоча в мужика все зв'язано з землею, проте над цим економічним субстратом встигла нарости тисячелїтна культурна надбудова, закована в устних традиціях, звичаях, обрядах, диференційованій мові притосованій стільово до становищ всякого значіння, важности і т. и.

Все це здебільшого не звернуло на себе уваги літературів.

Правда, мужик не любить показуватися одкрито у всіх деталях перед паном, та й новїтня школа зробила своє діло.

Тим часом ми маємо записи, котрі характеризують і життя і світогляд нашого селянства зо всіх боків, хоч записані ці відомости тільки в однім куточку України.

Але як наша інтелігенція не цїнить такої праці, то може ці записи зникнуть так само як зникло уже чимало дуже цїнних работ.

Але годї про літературу, коли ми звернемося до шпуги, такої як млярство, різьбярство, орнаментика, то побачимо, що тут справа ще гірше стоїть. Все йде по намальованому вище шаблону.

Де ж би хтось у себе став уряжати хату по мужицькому, в середині „фі док“, таку дурницю можуть собі робити анґлієцькі, німецькі, шведські та норвежські багаті, але не наші.

Для наших багатів законодавцем являється дешевочайний крмляр, корейщик, беаграмотний стляр-капачук і т. и. Та й часу нема для того, щоб обдумати собі обстановку.

Правда, провадити по кільканадцять годів пустї змагання за чайком, грати в карти і т. и., це можна, але згаяти той час на вивоєння того, як креще, стільовіше урядити у себе зватирю—цього не можна, на це часу не найдеться.

У дїтячій знайдеться бог зна скільки часу на те, щоб вивизати бог зна що, але на те, щоб ознайомитися добре з українським орнаментом, вясняти собі, що треба й як треба вшивати, які сталі вишивок де і як

вживати—на це часу нема. А як про це кому агадаеш, то тобі відповідишь: „а деж його шукати“? Скажи ж, борони Воже, що підїть в музей, там знайдете,—то на тебе й очі випрїщать. А чому? Бо й дої музеїв змушують в паноптикумом вєсоквих фігур.

Я хочу провести те скільки паразитів між тим, як робить простота і як робить інтелігенція.

Нап простий селянин ставиться й ставився до шпуги з великою пошаною, (я бачив селян котрі плакали, побачивши гарний обрає); він в своєї тисячелїтній практиці виробив дуже важний естетичний принцип, що окраси кожної речі мусять носити відповідний вид до матеріалу й вжитку характер, що ніяк не можна естоуєвати орнаменту одних рїчей до других, зовсім иншої категорії вживання. Для кожної окремої категорії рїчей виробив селянин дорогою тисячелїтньої практики відповідну орнаментуку, незвичайно гарно притосовану.

Гончар, наприклад, ніколи не помістив на своїх виробках узорів, або квіток взятих з вишивок, або з кожухів, навпаки—узори, вироблені гончарами, зовсім не личать до вишивок або до кожухів, або до різьби на дереві; нехтування цього досвідку виявило б страшний несмак.

Стїни своєї хати селянка наша розмальовує всякими квітами в такій стилізації, котра не годиться до вживання де инде.

Полїці й мисоники мають своє, дуже гарну, орнаментуацію.

А в той самий час наша інтелігенція дозволяє собі „для краси“ таку неінтелігентність, такий несмак, що переходить всякі межі.

Пам'ятаю, наприклад, такий випадок.

На першій етноґрафичній виставці в київськом музею 1906 р. якісь інтелігенти виставили, як вони казали, „українські“ глудуцькі й горшки. Іх національний характер виявився в тім, що вони були обмальовані олійними фарбами; звори на них були взяті з килимів і звичайсьєвських вишивок, та ще й не аби яких, а ви-

шивок хрестиками, вишивок розісланих, здається, при „Ниві“ як додаток. Це був для цих добродїїв-авторів, очевидно, ідеал гончарських узорів. А тут же рядом на виставі стояли шедеври гончарства—вироби Дибаньського Масюка. Директор вистави умисне лишив ці характерні з свого боку речі на виставці, щоб дорогою контраста показати несмак інтелігенції, нерозуміння справи.

Пам'ятаю й другий факт з тєї ж виставки. Один дуже щирий добродїї, тепер уже небижчик, привіз з собою на виставку шось зо 20 вишаваних сорочок; добродїї цей був дуже щирий українськ, видав одчу збірку своїх віршів-поєвій (може й більше, не знаю) і т. и. Сорочки були теж „малоросійські“, вишавані з усяких узорів, додатків до „Ниви“, премій до мала і т. и. і власник їх був страшенно здивований і навіть ображений, коли директор не прийняв на виставку й жадної його сорочки.

Таких прикладів можна б даявести сотні.

Вони показали б, що не тільки „малороси“, але навіть і українці дуже мало звертали уваги, правдивої уваги на свій народ, се б то на його стільовість, хоча весь час балакаючи про потребу заковання, збереження народної фізіономії, очевидно, говорили про заковання стилю, і в той самий час зовсім не ставили своїм завданням пізнати той стиль, а навпаки немилосердно його нищили самі, заводячи натомість неможливо несмачні речі.

Можна сказати, що так само вороже, як до стільовости матеріальної, ставилися інтелігенція і ставиться ще й тепер до стільовости мови, котра у простого народу так само незвичайно адріференційована і деталізована, як орнаментика і як обрядність.

Духовенство на Україні винищує дуже старанно всякі так звані забобони, не розрізняючи де забобони, а де може й поезія, де обряди релїгїї християнської шаблоніві приписи, а де може відгуки милої старовини, котрою ми повинні дорожити, так само як імїці своїми „едами“, без-

котрих неможливій ні наш Вагнер в музиці, ні славі артисти в малярстві, ні наша національна будучина взагалі.

Для того щоб народ не пурався своєї краси побутової, свого стилю, ми не тільки не повинні смїятися з них, а завдяки повинні подати приклад найбільшого поважання до всього побуту до традицій, взагалі до стилю, повинні не спускати уваги з нього, повинні утворити атмосферу кругом себе в своїм мешканні, в своїм житті таку, щоб її стільовість захоплювала кожного, привабувала до себе, і вивлякала у нижчих верств народу поважання до свого. А це все збудеться тоді, коли в нас все буде стільове, коли дитина змалку ще в своїм гнізді виплекає в собі смак до цієї краси.

Запитаєте мене де ж того всього достати, де ж нам познайомитися можна? І на це відповім.

Окрім музею, де повинні б постійно працювати сила наших людей, списуючи, замальовуючи, просто розглядаючи наші речі, можуть велику роль відіграти і українські клуби.

Ми ж бачимо, що в нас робиться як раз навпаки: в наших музеях побачите дуже рідко працюючого чоловіка, та й той буде який небудь малляр в Рїґі, або чужоземець, з наших же ніхто туди не ходить, не дивлячись на те, що дирекція дуже радо дає дозвіл зарисовувати все, що побачав би хто небудь.

Клуби могли б запобігти справі культурування українського стилю хочай би в той спосіб, що уряжали б костюмові вечори, не ставлячи на конкурс неясних оголошень про найбільш ориґінальні костюми, як це було в Київ. укр. клубі, а оповіщаючи прїзв за українські костюми, зроблені в найбільш смачном. Це багатьох би заохотило звернути увагу на стільовість. Не було б неграмотних жіночих убрань українських, в котрих голдову роллю грають такі утілітарні речі, як хвартух, котрого неованно бути в убранню інтелігентної особи, непризначеному для вузького утілітарних цїлей.

твенний дім. Де-кількох євреїв по-ранено.

— На засіданні академії наук по одній красній письменстві постановлено із вдячністю вяти на зберігання рукописи Л. М. Толстого і в найближчому часі приступити до їх видання.

— Толстовецьке петербурзьке товариство зробило інтересний підрашок творів Л. Толстого, що вийшли останніми часами. Од 1-го януара до 1 мая 1911 року ріжні видавництва на російській мові випустили 101 книжку ріжних творів Толстого в числі 1,149,800 примірників. За цей час вийшло 23 книжки 20 авторів про Л. М. і про його твори в числі 94,850 примірників.

— Син покійного історика В. О. Ключевського, В. В. Ключевський веде далі видання творів свого батька. Тепер він видає збірник "Очерки і дослідження". Назву збірника і вибір статтів виробив сам покійний історик.

— 16 октября в день 50 ліття смерті поета Нікітіна одно московське видавництво випускає збірник його поезій.

— Люде тих сел Оренбурзької губерції, що бідуєть од неурожаю, приходять в город, кидають там дітей на призволяще, а сами тікають.

— На публичну лекцію в Новгороді, на тему: "Душа женщины", а наказу поліціймейстера, поліція не впускала офіцерів.

— У Вільні одкрито клуб націоналістів під назвою "Білоруський клуб".

— В Петербурзі ходять чуєць, що неабаром в Криму одбудеться засідання вищих сановників теперішнього і минулого царювання. Обговорювати будуть питання закордонної політики, що стоять в звязку з подіями в Середземному морі.

— Чутки про призначення товариша міністра торгу Коновалова на посаду міністра народної освіти підтвержуються. Цю посаду Коновалов давали кілька днів назад, але він не аважується її прийняти. Це питання вирішиться цими днями.

Маленький фельетон.

Зневірений пасифист. В далекий Рам Ми згоди дім Збиралась будувати, Та мабуць нас Не в добрий час Погнав нечистий з хати: Не встиг Іван У чамайдан Замкнув гілляку агоди, Як чує: "Ох! Вже на сполох В Європі б'ють народи"... Беру кашкет І жмут газет На вулиці купую, "Кого там біс В цей час підвіс?" Читаючи, міркую,— "Невже той дам Вітні й у Рам Встиг залетіть зенацька?"

Бодай він щез! Тоді й конгрес Наш річ а чудернацька... Та так і є: Латинець б'є Заліжанаго турка... Оце дак так!— Гульнув у смаяк... Сяжу, як можа курка...

З усіх країн Всі, як один Збиралась пасифисти Розвіять сон І макарон У Рамі пополюти.

Пропавай замір, Пропавай "мир", Пропавай й макароні! Мабуць свята Воя агода та— Лиш бабські забобони!

Чого ж журюсь? Піду нап'юсь У ресторани міських, Та геть в скалки Поб'ю шибки В посольстві італійським! Шершень.

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

— В українському клубі. В [суботу, 24] септіября, в українському клубі одкрито сезону. Одбудеться танцювальна вечірка. В неділю концерт, програму якого буде оповіщено в недільному числі газети.

— Загальні збори членів клубу одбудуться 30 септіября. Особ, які бажають бути членами клубу, просять поспішити залучитись і прислати рекомендації.

— Журнал "Огни". 30 сент. вийде в Київі перше число тижневика "Огни". На рік ціна 2 р., пів року—1 р., чверть—50 коп. Редакція й контора на Фундуклейській, 26.

— В земстві. Тепер саме старі земства південно-зах. краю передають справи й майно новим земствам. Вже передали Іх жайвське, кавіське і васильківське повітові земства. П. начальним краю прохає п. київського губернатора повідомити його, коли закінчиться передача справ по всіх земствах.

— Завадження університетських клінік. 25 септіября о 1-й годині дня одбудуться закладання клінік на Батевій горі за бактеріологічним інститутом.

— Нові пошти. Головне управління пошти і телеграфів цими днями повідомило п. київського губернатора, що ним наказано київському поштово-телеграфному округові з 1 януара цього року одирити всім поштовим конторам при таких волостях на Київщині: при вергунівській і худяківській волостях, черкаського повіту; єзеряньській і узинській—васильківського повіту; тальяньській—уманського повіту; краснопільській, мартиновській і прилуцькій—радомисльського пов. Одну третину вадатків на содержания перелічених пошт приймає на себе казна, а дві третини—мусять постачити земство.

— Переселенський рух. Відомо, що по сибірських краінах, особливо найдалших, в цьому році стався вели-

кий недорід хліба, череа це адміністрація порадила селянам підождаць в переселенням до будущего року. Одначе, на Київщині знайшлося кілька сміливих селян, що рушили на переселення в цьому році. А саме, як показують відомості, вібрані мировими посередниками за місцях, за август місяць виїхало на переселення: в приморську область—24 душі, в амурську—6 душ і на куплені і зарендовані землі—51 душа.

— Борьба з дорожничою. Комісія про боротьбу з дорожничою харчових продуктів подала в цій справі доклад думі. Вислухавши доклад, дума постановила: 1) завести на Подолі лікарсько-санітарний пункт для огляду м'яса, що привозять в за Дніпра і на паракодах; 2) видать обов'язкові постанови, якими заборонити стороннім особам, в більшости м'ясним барашникам, бути на ринках і 3) організувать при ринках видачу короткострочних пошачок під худобу, дозволяючи для цього комісії кредитувати в одному з банків в сумі 50,000 карб.

— Союз кредитових товариств. 25 септіября в конторі державного банку одбудеться надзвичайне загальне зібрання уповноважених жайвського союзу дрібного кредиту. На цьому зібранні обговорюватиметься справа про заведення нового статуту. Буде обговорено і інші справи, між иншим, справу про перевод управління союзу в Київ.

— Самогубство в поїзді. В управлінні південно-зах. зал. дороги надійшла звістка, що на новоселицькій лінії в поштовому поїзді, який йшов з ст. Новоселиці, поїсвівся в уборній вагона ІІ класу невідомий молодий чоловік.

— Нещастя з поїздом. На новоселицькій лінії, південно-зах. зал. дороги, між станціями Окняня—Бірюзове розбився товарний поїзд з 28 грузовими вагонами. На цій лінії робляться підсилючі і підірпалося зал. дор. полотно. Ваджж коїли було багато будівничих матеріалів. З ст. Окняня поїзд з швидкістю 40 верст в годину приїхав до непевного місця, де авичайно ход поїзду задержувався. Рельси були погано притягачені. Полотно осіло; паровоз айшов з рельсе і потяг за собою кілька вагонів. Після цього паровоз перевернувся і окотився в нашіп. Разом з паровозом полетіли й вагони. Через хвилину на місці катастрофи була купаруї. Ціями восталося тільки 8 вагонів, 18 вагонів навантажених бурями, 1 з ячменем і одна платформа потропилися. Полотно завалило і поїзди де-який час не могли ходити. При катастрофі ранено: машиниста С. Данильчука, підмашиниста С. Чоботаря і двоє кондукторів—С. Полозова та С. Чорного. На місце катастрофи пошлано спеціальний поїзд Полотно зал. дороги завалено на протязі 25 сажнів.

— З Київщини. Мошенство. В с. Великих Дмитровичах, Київського повіту, зборщик податків повідомив начальство, що на нього насочили в його власний двір обвробні революверами грабінники і отняли 500 карб. громадських грошей. На попередньому слідстві аїяких ознак грабінничього нападу не знайдено. Слідчі переконані, що вони мають справу з мошенником, який хотів забрать громадські гроші. Тому аразу ж наложено арешт на майно зборщика, щоб забезпечити громадську втрату. В цій справі ведеться слідство далі.

— Товариська крамниця. "Світ. Зірниця" пишуть з м. Малина, радомисльського пов; вже більше трьох років мивуло, як відкрилось у нас потребительне товариство, але чогось мало батальне товариство. З початку було завпасалося до нього душ 70 мальянців і між ними все тутешня інтелігенція. Зараз восталося дуже мало членів, решта вибрала паї крамом і справую крамниця ані трохи не цікавляється. Багато членів виїшло з товариства через малій процент, як вони самі кажуть. Крамниця тепер в руках продавця. Правління ві разу не м'являлось. Воно навіть і забуло, що воно було вибрано. А ново-б повинно було вижрав навпаки. Крамниця в Малині повинна-б стати найкращою серед всіх крамниць округу Малина, що там купувать потрібні ім товари.

— Недавно відбулось два вібрання членів потребительного товариства. На обох було не більше як 20—25 душ. На жаль, ніхто з інтелігенції не прийшов, за те було 2—3 баби. Вибрано вове правління і ревизію комісію, правда, неповну. Послали продавця до Вілої Церкви на курси воготовдства. Може як справа покращає.

— Варт би вже подумати потребителним товариствам Малиньського району, про гуртову купівлю краму. Ото-ж 21 септіября, вранці, має відбув в Малині нарада представників поблизьких товариств.

— Яку форму прийдець дати цій районній спілці, трудно це тепер знати, але сама думка про гуртову купівлю краму заслуговує на саму пильну увагу товариських крамниць нашого району.

— З Поділля. Вбивство стражника черкеса. "Курякутський" повідомляють, що в сусідньому а Виницях п'ятичансько-му лісі графа Грохольського, в минулу п'ятницю, ввечері якісь невідомі застрелили з рушниці черкеса Ахмета Хамрамова, отамана полісовицьких. Хамрамов служив вже три роки в Грохольського. За останні два роки

це вже третє вбивство полісовицька в в П'ятиччанях.

— З Чернігівщини. Городський голова від судом. З наказу губерньського присутствія оддано під суд малиньського городського голову Гайдаківського за те, що він разом з городським старостою посада Свяцького робив зловживання по службі.

— З Полтавщини. Третій штраф на "Полтавську Річ". З наказу п. полтавського губернатора оштрафовано "Полтавську Річ" на 500 рублів за статтю про смерть члена першої Державної Думи І. Н. Присєцького. Адміністрація в цій статті побачила вихвалювання державних злочинств і підбурювання проти уряду.

— За шість місяців існування "Полтавської Річ" це вже на неї третій штраф в 500 рублів.

— Становище робітників. Не аважуючи на дорожничу й на осінь, коли плата робітникам знизується, ціна на робітчі руки стоять гарні: чорноробочий бере на день 90 к.—1 р., стальмахи, пічники та инш. по 1 р. 20 к.—1 р. 50 к., жінки: мазальниці, прачки беруть 50—70 к.

— Пошесть нашлаюна та кору. В лубенському повітові ходить по дітях пошесть кашлюка та кору й нема такого села, хати, де-б не було хворих. Де-кілько душ померло.

— Осіянина похосдила й врунилась гарно в лубенському повіті, бо погода гарна. Як що далі продержиться така погода й не буде великих морозів,—можна сподіватися на гарну осіянину.

— Подоходні податки. На підставі закону 6-го юнія 1910 року в Лубнях по городу буде заведений на 1912 рік подоходний державний податок. Всі городяне бідаються, бо платіжі збільшувались майже втвое.

— Насильство. В Ромнах, як повідомляє "Од. Листок", надзиратель земської лікарні божевільних 57-літній Давидов вчинив гавебне насильство над божевільною Давидовою увільнено і справу передаю судовому слідчому.

— З Катеринославщини. Селянський самосуд. В селі Ганівці, верхнедніпровського повіту, селяне вчинили страшний самосуд над запідоарем в конюрадстві одностельцем Литвиненком. Після того, як побили Литвиненка, його страшенно мучили: тіло некли сиріжками і запаленими квачами з смоли. Литвиненко помер, а селян багато арештовано.

— Залежі заліза. Коло Верхнедніпровського знайдено багаті залежі заліза та алебастра.

— Олександрівська справа. З наказу синоду, вікарія єпископа Феодосія, увільнивши тимчасово всю Катеринославську консисторію, розпочав слідство над духовенством і консисторіями, що брали участь в олександрівській справі.

— Про трус на Амурі. В звязку з пограбуванням лопмано-каменської волости, як ми вже повідомляли, зроблено було багато трусів. Тепер повідомляють нас, що трусило коло 200 душ поліції з помітником поліціймейстера А. І. Реутом на чолі. Зроблено 60 трусів на Амурі, Пісках, Султавінці, Нижнедніпровському, Полтаві, Варафі, Сахаліні і сусідніх хуторах. Нічого, щоб торкалось пограбування волости, не знайдено, зате відкрили потайний шиньон, знайшли фальшиві ербіні гроші і арештували скілька душ за те, що не мали ніяких документів.

— З Харківщини. Сельсько-господарське з'ярада для переселення. Харьківському заводові замовлено в Сибіру виготовити для переселенців 10,000 сіянок, стільки ж жививарок, 2,000 парових та кінних машин і 12,000 вишного сельсько-господарського апарата.

— З Херсонщини. Чутки про б. шаха Магомета-Алі. З Біраулі "Од. Нов." телеграфують, що вночі переїхав через Біраулу шведким поїздом на Одеу бувувий ших Магомет-Алі.

— Виставка в Єлизаветі через скілька днів одкривається. Набудовано багато гарних павільйонів. Підчас виставки будуть читати лекції про сельське господарство та сухоти.

— Генерал Толмачов. З Одеси повідомляють, що череа скілька днів генерал Толмачов зовсім виїдець а Одеси.

Галичина.

— Як робиться дорожничу у Львові? Один з львівських горожан звертає в "Gaz. Wiecz." увагу на те, що львівські купці по більшій часті аважать фальшиво. Він каже, що систематично вернувшись до дому переважує куплений товар, і переконався, що ніколи нема того, скілько повинно бути, при тім характерно це й те, що чим більше якогось товару купується, тим більше купец не доважує. Купивши фунт цукру, 500 грамів, важу його дома і переконауюся, що не стає майже 2 дека. Для пробі купую в другім склепі чверть фунта мілького цукру і бачу, що заміць 125 грамів, дали мені тільки 110 гр. Чим більша і поважніша фірма, там рідчі бувають такі надужиття, хоч вноді красна вистава і пиннає місце не дають зовсім запоруки за добру обслугу. Ясна річ, що від цього терплять найбільше бідні люди, котрі мусять купувати по малих крамничках мало краму і то майчастішо на кредит, дістають його недовірим, а до того ще й недоваженим. Коли сказати що, то купец одрадується тим, що то була тільки похибка. Але то не завше бу-

ває похибка. Дуже часто робиться так, що на одну шальку кладеться вагу, а на другу кидається досить сильно і в гори товар так, щоб він під переважив і не чекається поки вага успокоїться і яничом на ній покаже, чи добре відважено, чи ні, та чим скоріше стягається товар і пакується. Там робиться досить часто і навмисне.

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Жертв. На пам'ятник Т. Г. Шевченкові надійшли такі жертви: З Одеси через Х. П. Нестурха од К. Ф. Цапенка—25 карб.; від елисаветградської гор. управи—50 карб.; від курського жред. тов.—5 карб.; від кубанського 6 пластуницького полку—6 карб. 72 коп. Від Я. Вондара—25 коп., І. Лебідя—25 коп., Х. Яремка—50 коп. А. Стегнів—50 коп., Х. Дубового—50 коп. Через Х. Дубового, ст. Катеринослав, Катеринославської дор.

Осінь журба.

Я стою серед степу, далеко од людських осель. Стою я і слухаю, як згуз за згуком умирає в степу, ниточка по ниточці розривається між сонцем та землею—земля холоде.

Швидко зовсім захолює, бо прийде мороз, сонгом укритись зелені мої степи.

Я слухаю пильніше, я вже зовсім затаїв дух—і чує, як тихесенько котиться по-над степом журба...

Журиться мати наша, журиться, та тільки-ж тихо-тихо. Не паріає земля, не голосить, а тільки вітхає, нишком йде в царство смерті. Чом-же не побивається тяжко?

Во знає, що знов оживе по весні, що настане новий бенкет квіток, таюк захопів у повітрі.

І я сам, прислухуючись до цієї осінньої журби, проймаюся елегією вмірання природи.

Умерти—азаунти, умерти без одчаю, в надії, що оживуть влорані в осени ланя, намоу словою політі, оживуть, хоч нас і не буде тоді.

Та дарма! Ті, що свіжими ланами вітпатимуться, агадають і нас, нашу журбу, наші сльози.

То будуть наші нащадки; частка невміруца нашого, "я" оживе в нових хліборобцях нових нив.

То чого-ж так побивається? Краще тихо опочити, як вся природа опочиває в осени, в надії на нову весну.

Тоді буде краса вмірання. Л. П.—ський.

За кордоном.

Франція і Германия.

Стосунки між обома державами ще й досі напружені за Мароко, але це не пошкодило французьким банкірам позичити Германия 800 мильйонів золотом і тим вратувати германську біржу від краху. Паризькі газети страшенно обурені цим фактом і запитують уряд, яку ролу грав він в цій ганебній для французів історії. Уряд офіційно заявив, що він не брав ніякої участі в банкірських операціях. Газети цією відповіддю не задоволені і вважають, що уряд не дав певної відповіді а відграється тільки на словах.

Чужоземці в Корей.

З Мукдена повідомляють, що в Корей, в м. Хейжю, засадує до тюрми на три місяці за крадіж одного росянина і одного англія. Чужоземці в Корей користуються правом екстериторіальності. Японці просили в держав, щоб на Корей було поширено діяльність законів Японії, але держава на це не згодилась. Очевижно, що японці гадають, що з анексією Корей, вона стала японською провінцією і тому можуть там судити чужоземців по своїх законах. За шо справу, єсть чутка, авзяся російський консул в Сеул.

Італійсько-Турецька війна.

В Тріполі.

Італійський флот під приводом віце-адмірала Фарабеллі 20 й 21 септіября бомбардував Тріполі. З батареї кріпости теж стріляли, але вистреля ніякої шкоди італійському флоту не зробили.

В Відень надійшли вісті, що італійський флаг має вже на тріполійських фортах.

Там же одержано відомості, що бургомистр Тріполі привид Караманлі передав італійцям всі плани кріпости й сам втік на італійське судно.

Італійські газети повідомляють, що в Тріполі голод, араби мірають десятками, бо там три роки був неврожай.

На Баянахах. Адмірал іонічеського флоту герцога Абрудського наказав властям Превези, погрожуючи розгромити город, видати турецькі військові судна, які стоять у гавані, і зробив демонстративну бомбардировку фортів. По констатированнюським відомостям, форти одновили вогнем. Вкінці форг в Превезі аруйновано. Італійці висладили 1600 душ десанту й почався бій.

Порта має думку, не вступати в бій на морі, а оборонятись тільки на європейських берегах.

З Греції, Сербії і Болгарії йдуть звістки про замасковану мобілізацію. В Турції. Младотурецький комітет заявляє, що не положить зброї, поки не буде

В. Копір.

повернуто порушеного status quo. Комітет організує народну міліцію. Газета „Таніс“ публікує чутку про мобілізацію. Урядові в провінції надсилають гроші. Новий кабінет міністрів ніяк не може скластись, бо європейська біржа вимагає миру, а турецьке населення війни. Сподіваються одставки нового прем'єра Саїда-паша.

Магометане в Бенгазі телеграфують салоницькому комітету, що вони оборонятимуть Триполі до кінця.

Як ставляться до війни держава.

Еренталь заявив італійському послові, що Австрія не дозволить операцій італійського флоту на балканському побережжі.

Австрійський посол Палавіччі сказав великому візю, що Австрія вживе заходів, аби на Балканах було тихо.

На квартирі В. Н. Кожовцева відбулась нарада міністрів про те, як ставитись до турецько-італійської війни. Турецький посол був у В. Н. Кожовцева й балакав з ним про посередництво Росії.

Німецькі газети повідомляють, ніби Англія дозволила турецькому військові пройти через Єгипет.

Останні вісті з війни.

В Костянтинівську телеграфують з Дери, що італійці бомбардують город. В Дедагачі помічено італійські судна. На морі канонада. Янінський валі повідомляє, що італійські судна крейсерують вздовж берега.

Герцогові Абрुцькому наказано не бомбардувати Превези.

Війна дуже перешкоджає торгівлі хлібом Росії в західних державах.

Решід-паша заявив в відецьких дипломатичних сферах, що Турція не прийме посередництва, в мирні переговори не вступить і одстоюватиме свої інтереси в руках.

Італійська ескадра слідує за турецькою в Червоному морі, щоб не дати туркам напасти на італійську Ертрею.

Єсть чутки, що Германія порадилась Турції замість Триполі шукати компенсації в Персії.

В Костянтинівську на мітингу мусульман в мечеті Софії голосовано резолюцію, в котрій просять англійського короля, під владою якого 300 мільйонів мусульман, бути посередником.

Останні вісті.

(З газет та по телеграфу).

В справі зміни кабінету.

ПЕТЕРБУРГ. „Нов. Время“ категорично заявляє, що міністр народної освіти Кассо й міністр доріг Рухлов зостаються на своїх посадах.

Нове товариство.

ПОЛТАВА. Зареєстровано нове товариство „Полтавське об'єднання Бан“. Товариство це має на меті розвивати українську умілість, для чого буде влаштовувати концерти, вистави, гуртувати аматорські хори і инш.

(Власн. кор.)

Політичне душогубство.

ГЕЛЬСІНГФОРС. Вячислось, що президент аборського гофферхата вбито на політичному грунті.

Всіні звістия.

ПЕТЕРБУРГ. В міністерство внутрішніх справ надійшла телеграма, що Макарова наставлено міністром внутрішніх справ.

В Балашовському, вольському і саратовському повітах сила людей хворіє на брюшній тиф. „Нов. Вр.“ повідомляють з Саратовя: в повітах од невідомия почали хворіти люде. У хворих позашадали щокі, очі горять, дуже болять животи, ясна в роті поцухали, жар. Обличчя чорні, як земля.

Поручик Соколов в Саратові поранив шаблею влощика в голову і бік. Воєнно-окружний суд засудив його за це на два тижні на гауптвахту.

Люддор, незадоволений прокурором, який не признав його обвинувачень поліції, подав скаргу Щеглову, обвинувачуючи прокурора в змові з його ворогами. Люддор вимагає строгої кари.

МИКОЛАІВ. У комівояжера Ровенблата вкрадено в гостиниці на 30.000 карб. діамантів.

За кордоном.

Стрільба в військю.

ПЕТЕРБУРГ. В виборі якісь невідомі злочинці обстрілюють військю. Командант виборзької кріпости погрожує оновістия кріпости і город на військовому становищі.

Всіні звістия.

МОСКВА. „Рус. Сл.“ повідомляють з Пеїна: революційний рух розростається. Серед війська неспокійно. Салдати тікають з служби сотнями. В Хавькоу дають попросив європейців виїхати, бо гарнізон ненадежний і жити через це небезпечно. Почались заколоти мусульман в Гань-су. В Сичуані повстання збільшується.

Французькі хіміки виставляють кандидатуру Кюри на премію Нобеля. В Лісабоні, в центральній тюрмі, політичні арештовані счинили заколот.

Чутки про те, що в Португалію вступили мовархисти, офіційно

спростовуються. Республіканці зруйнували католицькі клуби й часовні.

В Мадриді республіканські газети перестали виходити, поки азов буде повернуто конституційні гарантії, бо тепер цензура робить великі утиски.

ПЕТЕРБУРГ. З Костянтинівської повідомляють, що Саїд-паша (такий склав новий кабінет. Місцеві англійські кола незадоволені новим кабінетом і предрикають, що він довго не пробуде.

ЛОНДОН. Король Георг лагодився їхати в ноябрі на коронацію в Індію. Кажуть, що коли війна протягнеться далі, подорож буде одложено.

Література, наука, умілість і техніка.

— Нове видання Історії українського письменства. Вийшло в світ друге видання книжки „Історія українського письменства“ С. Сфрємова.

Театр і музика.

— Театр „Соловцов“. Сьогодні в театрі „Соловцов“ перша вистава п'єси Л. М. Толстого „Живий трупу“, в 12 карт. В п'єсі бере участь вся трупа.

— 12 септєбря в Новочеркаську скінчила свої вистави „русско-малорусская“ трупа Д. Глазувенка на чолі з Д. Суслоним і д-ю Зарницькою. 10-го септєбря виставлено оперу „Катерина“, де головну роль виконала Д. Зарницька і мала чималий успіх. Останні ролі виконали були невдало.

ДОПИСИ

(Од власних кореспондентів).

М. ГЕРМАНІВКА (Київськ. п.). *Громадське життя.* За останні півтора роки в нашій містечку значно оживилось громадське життя. Перш за все, селяне менше почали судатись. Найкраще виявився поступ в громадському житті на місцевому опадно-позичковому товаристві, яке вже давенько у нас існує, але до 1910 року воно ледві живоїло; з минулого ж року воно починає інтенсивно розвиватись і приваблювати до себе інтерес селянства. Так на 1 януаря 1910 року членів було 63, основн. капіталу 542 р. 31 к., вкладів 50 р., позичок 1500 р., баланс 2133 р. 4 к., а на 1 юня 1911 року членів було вже 287 д. основн. капіталу 2568 р., вкладів 7266 р. 41 к., позичок 6000 р., баланс 16836 р. 25 к.

Порівняння цих цифр дуже ясно показує зріст операцій товариства і зріст довіри до нього з боку громадянства. Навіть банк зважив на побільшення оборотів і одкрив кредит в четверо більший. Тепер можна сказати, що товариство досить окришло і має спроможність помагати не тільки германівцям, а й селянам окружних сел.

Така значна переміна на краще відбулася як раз на той час, коли настановлено волосним писарем тутешнього селянина П. Ф. Мерція. Діяльність нового писаря позначилась не тільки в вищезгаданому товаристві, а й в інших громадських справах. Так, при найближчій його участі одкрито з осени 1910 року кооперативну крамницю. Діло враз було поставлено дуже добре і тепер крамниця, при невеличкому основному капіталі, має щомісячно звш двох тисяч обороту.

Така діяльність місцевої інтелігенції, на чолі з волостним писарем д. Мерцієм, коло кооператив викликає цікавість до громадських справ і з боку селянства. На це свідчать деякі постанови селянського сходу. На одному з них було постановлено завести пожарну дружину і, крім того, на пам'ятку про визволення селян од кріпачтва, збудувати народний дім. В тому домі проектувано зробити зал, де б можна було влаштувати читання, вистави, вечірки; а в такі дні мати там чайну і читальню з бібліотекою; крім того дати притулок кооперативній крамниці і позичковому товариству за невеличку плату на просвітні заходи народного дому.

ХАРЬКІВ. В т-ві допомоги незможним студентам харьківського університету. У неділю, 18 ц. м., відбулося загальне зібрання Товариства допомоги незможним студентам харьківського університету. Зібрання визначило занепад діяльності Товариства, про віщо яскраво свідчать такі цифри: 1910 р.—чл. вкладки—1015 карб. од вечорів—5890 карб., жертви—2284 1911 р.—чл. вкладки 400 карб. од вечорів 1700 карб., жертви—200 карб. 1910 р. Т-во видало позичок на короткий час 21000 карб. й на довгий час 12 тис. карб. Невиплачено Товариству старих боргів тими, що позичали, 92 тис. карб. Товариство ретельно розшукує своїх винуватців і коли не вдається получити гроші миром, то позиває їх. Цікавий малюнок, як колишні неспроможні студенти виплачують свої борги, дає такий факт. На цьому грунті недавно сталась сущка з членом Єлизаветпольського окружного суду Антоновичем. Перш усього він не прийняв повістки од судді, бо його було названо в її тов. прокурора, вдруге, відмовлявся від усього боргу, посилаючи на земську завадненість й нарешті на

непідсудність тому судді. Гроші з його стребували через председателя судової палати.

Зібрання товариства вибрало на цьому засіданні увесь новий комітет.

Справочний оддія.

Календарні відомості. П'ятниця, 23-го септєбря.
 * Зачаття Претечи і Хрестителя Іоанна; мч. Андрія, Івана, Петра.
 Сх. сон. 6 год. 6 хв., зах. сон. 5 год. 3 хв.

Редактор В. Яновський.

Видавець В. Чикаленко.

ОПОВІСТКИ.

ЛІКАРІ.

ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДИЛЬНИКІВ
 акушерки М. І. Дмитрієвої-Личевської
 Під догляд лік.-спеці. Прийм. секр. вагітн. і породиль у всяку пору. Мар.-Благовіщенська 44.

Зуб на лікарня Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Прорізна 24.
 Прийм. лікарі-спеці. 9 год. р. до 9 г. в. Площа 50 к., вприв. зуб. без болю і р. Шугунівська 1 р

КАБІНЕТ ЗУБНОГО ЛІКАРЯ Дем'яновича-Цигури.
 Готиня, плембування і вистава. Іштучн. зуб. Прийм. 9—12, 3—6 години Нестерівська, 36.

ХВАТКА?

Готель „Україна“ НАТИ по міс. і на добу, недорого. Бульв.-Курч., 34.

ПРАЦЯ.

Студ. політехн. шукає уроку. Адр.: Брест-Литовськ. шосе № 77а, кв. 7.

ВСТЯК?

„РІЛЛЯ“

Виходить двічі на місяць книжками, дає багацько практичних статей про хліборобство, про селянське хазяйство, гуртування, закони, ціни на хліб. Багато малюнків, відповідей на запитання, порад. Хто випише тепер—має всі №№ з 1-го. Рік починається з ноября. Ціна на рік—2 карб., 1/2 року—1 карб.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
 Київ, Тургенівська, 9
 Ред.-видавець А. АРХИПЕНКО.

В Курському

окремі №№ „РАДИ“ продаються в книжковому кіоску СКУРКА.

У ПОЛТАВІ

передпечатувати „РАДУ“ на таких-же умовах як і в котрі газети, а також купувати в роздріб-ціна в книгарні Г. МАРКЕВИЧА ул. Котлярського.

В БОРІШКОЛІ

в роздріб купувати „РАДУ“ можна в книгарні „НАЧАЛО“, там-же продаються і всякі українські книжки.

В Звенигородці

передпечатувати „Радю“ і купув. в роздріб можна в книгарні Г. МАРКЕВИЧА ул. Котлярського.

У Владівостоці

купувати „Радю“ окремими №№ можна в книжковому кіоску „Польза“ на розі Светланської й Суїфунської ул. Там же продаються українські книжки, журналі і листовні картки.

В Мгажрозі

ва вказзі, можна „Радю“ в книжк. кіоскувати № № „Ради“ в книжк. кіоску.

Розповсюдуйте „Радю“ по між земляками! Кожен прихильник газети нехай знаходить нового читача, нового передплатника! Всі українські фірми, крамниці, професійні організації та інші установи—друкуйте оповістки в „Раді“. Коли купуєте що в тих крамниціях, що друкують оповістки в „Раді“, то обов'язково кажіть, що вчитали оповістку в нашій газеті. Мнгородні згадуйте про це саме, випишучи каталоги, чи роблячи які запитання. Листи пишть обов'язково рідною мовою.

Вийшла з друку
„Весела Розвага“
 ЗБІРКА ГУМОРЕСОК.
 Ціна 25 в.
 Склад виключно в крамниці „ЧАС“
 Київ, Театральна площа, 48.

ПРИЗОВІ ГОДИННИКИ
 пропонує у величчм виборі
 фабричний склад ГОДИННИКІВ та дорожочінностей
Клавдія Сергієвича РОГІНСЬКОГО.
 КИЇВ, ОЛЕКСАНДРІВСЬКА, 89. ТЕЛЕФОН 2095.
 Фірма існує з 1888 р. По вибору та дешовні конкурентів не має.
 Цінники на замовлення безплатно.

В ПЕРШОРЯДНІМ МАГАЗИНІ
П. Врарчак та П. Цифриковича
 ПРОРИЗНА, 9.
 До осіннього сезону одержано великий вибір
ЧОЛОВІЧІ І ЖІНОЧІ АНГЛІЙСЬКІ ПАЛЬТА
 Дитячі пальта. Ностюмчини і тумурни.

„ДНІПРОВІ ХВИЛІ“
 ПРОГРАМА ВИДАННЯ ТАКА:
 1) Статті про громадські справи; 2) останні звістки про те, що робиться у нас і за кордоном. 3) вірші й оповідання; 4) науково-популярні статті (про селянське господарство, про промисловість, про старі часи в Україні і т. п.); 5) про український театр; 6) огляд нових книжок і журналів; 7) дописи і звістки; 8) всячина; 9) листування редакції; 10) малюнки (портрети краєвидів, пам'ятники старовини та ин.).
 Передплата: на рік—2 р. 40 коп., на 6 місяців—1 р. 40 коп., на 4 місяці—20 коп. кожне число нарізно—10 коп.
 Гроші треба посылати на адресу: Катеринослав, Проспект, книгарня М. Лозинської, для редакції „Дніпрових Хвиль“, або Московська, 7, К. Е. Котову.
 Редактор-видавець М. КОТОВ.

В УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ
 Київ, Везаківська № 8.
 Продаються такі книжки:

Стефанко—ОПОВІДАННЯ.	Ц. 70 коп.
На крашому папері	Ц. 85 коп.
ЯКО НАМ ТРІВА ШКОЛИ	Ц. 4 коп.
НАРОДНІ ВЧИТЕЛІ І УКРАЇНСЬКА ШКОЛА	Ц. 5 коп.
П. Свукот. ПІД СТЕЛІМИ ДУМИ	Ц. 5 коп.
А. Мордовець. КОЗАКИ І МОРЕ	Ц. 40 коп.
В ДЕРЖАВНІ ДУМИ	Ц. 5 коп.
А. Моношанко. ДО ІСТОРІЇ ЗЕМСЬКОЇ ШКОЛИ НА ХЕРСОНІЩИНІ	Ц. 15 коп.

Моков 32-78

„ДЗВІНОК“ ілюстрована тижнева ДИТЯЧА часопис. Ціна для Росії 3 руб. Львів, ул. Міхнацького ч. 12, Австрія, Oesterreich

Приймається передплата
 на 1911—1912 шкільний рік
 на український педагогічний журнал
„СВІТЛО“
 другий рік видання
 Журнал призначається для сем'ї і школи і виходить раз на місяць (всього 9 книжок, кожна розм. од 5 до 6 аркушів) по такій програмі:

- 1) Статті що до теорії виховання і народньої освіти.
- 2) Ознайомлення з усіма питаннями виховання і практичне пристосування їх до шкільного й сямейного життя.
- 3) Значіння художнього розвитку в справі виховання і освіти.
- 4) Сучасне становище народньої освіти, школи і народнього учительства на Україні.
- 5) Хроніка діяльності всьох просвітніх, педагогічних і наукових товариств.
- 6) Огляди педагогічних російських і закордонних журналів.
- 7) Твори красною письменства.
- 8) Бібліографія.

В журналі „Світло“ за перший рік вказує своїми писаннями такі співробітники С. Вердєв, С. Васильченко, С. Волох, П. Воронін, Я. Гетьманчук, М. Грінченко (Загірня), Дніпрова Чайна, Д. Дорошенко, С. Сфрємов, Т. Зероляський, П. Капель-Сфрєський, Н. Кибальчич, В. Куц, Леодир П., З. Мірна, Ол. Мусієнко, Гр. Наш М., Невада, К. Оберучев, Сергій Павленко, Л. Пахарський, Д. Писочинцев, Провісний, Я. Савченко, Гр. Сягобичий, М. Рубакін, Ол. Русов, С. Русова, С. Сіропко-Іл. Спілка, Ів. Степаненко, Я. Стороженко, А. Тесленко, П.-Г.-Тро. Ф. Тусін, В. Чепеликський, Я. Ченіга, С. Черкасенко, С. Шелухін, Гр. Шерстюк, С. Шохор-Троцький Р. Якубовський

В ред. „Світла“ є вже такі великі статті: С. Волох—Сучасна школа і рідна історія С. Сфрємова. Про М. Шахевича, С. Русова—Земства й просвітні справи на Україні Юр. Сірий—Природознавство в народній школі. Я. Ченіга—Фізичне виховання С. Черкасенко—Діти в творч українських письменників, С. Шелухин—Учений комітет і українці, Гр. Шерстюк—Национальне виховання.

Журнал „Світло“ починає виходити з септєбря.

Передплата на рік 4 карб. На пів року 2 карб. 50 коп. Виплачувати можна частками по 2 карб. на 1-ше септєбря і на 1-ше януаря.

Передплата приймається в конторі „СВІТЛА“, у Києві, В.-Володимирська 93.

Передпечатувати „Світло“ можна ще у Києві: 1) в Українській книгарні, Везаківська 8, 2) в книгарні Л.-Н. Вітніна, В.-Володимирська 23, 3) в Харькові, в Українській книгарні, Рибна 25. 4) в Полтаві, в книгарні Г. Марковича, ул. Котлярського.

Редактор-Видавець Л. ШЕРСТЮК.